

**EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA  
kako je izmijenjena Protokolom br. 11**

(datum stupanja na snagu 1. novembar 1998.)

**European Treaty Series, No. 5**

**Napomena o tekstu**

Tekst ove konvencije je izmijenjen prema odredbama Protokola broj 3 (ETS No. 45), koji je stupio na snagu 21. septembra 1970, Protokola broj 5 (ETS No. 55), koji je stupio na snagu 20. decembra 1971 i Protokola broj 8 (ETS No. 118), koji je stupio na snagu 1. januara 1990 i također uključio tekst Protokola broj 2 (ETS No. 44), koji je u skladu sa članom 5. stav 3 istoga, bio integralni dio ove konvencije od njenog stupanja na snagu 21. septembra 1970. Sve odredbe koje su bile izmijenjene ili dodate ovim protokolima, zamijenjene su Protokolom broj 11, od datuma njegovog stupanja na snagu 1. novembra 1998. Od tog datuma, Protokol broj 9 (ETS No. 140), koji je stupio na snagu 1. oktobra 1994, je ukinut.

# KONVENCIJA O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA<sup>1</sup>

Rim, 4. XI 1950. godine

*Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope,*

*Imajući u vidu Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, koju je Generalna skupština Ujedinjenih naroda proglasila 10. decembra 1948. godine;*

*Smatrajući da ova deklaracija ima za cilj da učini sigurnim univerzalno i stvarno priznavanje i poštovanje u njoj proklamiranih prava;*

*Smatrajući da je cilj Savjeta Evrope da se ostvari veće jedinstvo među njegovim članicama i da je jedan od načina postizanja tog cilja očuvanje i daljnje provođenje ljudskih prava i osnovnih sloboda;*

*Potvrđujući ponovo svoju duboku vjeru u one osnovne slobode koje čine temelje pravde i mira u svijetu, a koje se s jedne strane najbolje štite stvarnom političkom demokracijom a s druge zajedničkim shvaćanjem i poštivanjem ljudskih prava o kojima ovise;*

*Odlučne kao vlade evropskih zemalja s istim strijemljenjima i zajedničkim naslijeđem političkih tradicija, ideala, slobode i vladavine prava, da preduzmu prve korake ka zajedničkom provođenju određenih prava navedenih u Univerzalnoj deklaraciji;*

Saglasile su se o sljedećem:

## **Član 1.**

### ***Obaveza poštovanja ljudskih prava***

Visoke strane ugovornice jamče svim licima pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Dijelu I ove konvencije.

## **Dio I - Prava i slobode**

## **Član 2.**

### ***Pravo na život***

1 Pravo na život svakog čovjeka zaštićeno je zakonom. Niko ne može biti namjerno lišen života, osim kod izvršenja smrtne kazne po presudi suda, kojom je proglašen krivim za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.

2 Lišenje života nije u suprotnosti sa ovim članom ako proizilazi iz upotrebe sile koja je apsolutno neophodna:

---

<sup>1</sup> Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 06/99

- a u odbrani svakog pojedinca od nezakonitog nasilja;
- b prilikom zakonitog lišenja slobode ili sprječavanja bjekstva osobe koja je zakonito lišena slobode;
- c u akciji preduzetoj, u skladu sa zakonom, radi gušenja nemira ili pobune.

**Član 3.**  
***Zabrana mučenja***

Niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

**Član 4.**  
***Zabrana ropstva i prinudnog rada***

- 1 Niko neće biti držan u ropstvu ili položaju ropske zavisnosti.
- 2 Niko neće biti primoravan da obavlja prinudni ili obavezni rad.
- 3 Za potrebe ovog člana izraz "prinudni ili obavezni rad" ne uključuje:
  - a bilo koji rad koji se normalno zahtijeva od osobe koja se nalazi u zatvoru u skladu sa odredbama člana 5. ove konvencije, ili za vrijeme uvjetnog otpusta;
  - b bilo koju službu vojne prirode ili, u slučaju odbijanja služenja vojne obaveze u zemljama gdje se to dozvoljava, bilo koju drugu službu umjesto obaveznog služenja vojne obaveze;
  - c bilo koju službu koja se zahtijeva u slučaju izvanredne situacije ili katastrofe koja ugrožava život ili blagostanje zajednice;
  - d bilo koji rad ili službu koji su dio uobičajenih građanskih obaveza.

**Član 5.**  
***Pravo na slobodu i sigurnost***

- 1 Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:
  - a zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;
  - b zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog nepovino vanja zakonom nalogu suda ili u cilju osiguranja izvršenja bilo koje obaveze propisane zakonom;
  - c zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja nadležnoj sudskoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spriječi da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;

- d lišenja slobode maloljetnika, prema zakonitom nalogu, radi odgajanja pod nadzorom ili zakonitog pritvaranja zbog privođenja nadležnoj vlasti;
- e zakonitog lišenja slobode osoba da bi se spriječilo širenje neke zarazne bolesti, pritvaranja mentalno oboljelih osoba, alkoholičara ili narkomana ili skitnica;
- f zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe u cilju sprječavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije.

2 Svako ko je uhapšen bit će odmah obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima hapšenja i o svim optužbama protiv njega.

3 Svako ko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stava 1(c) ovog člana mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugo službeno lice zakonom ovlašteno da vrši sudsku vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje na slobodu može se uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

4 Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje.

5 Svako ko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama ovog člana ima pravo na obeštećenje.

## **Član 6.**

### ***Pravo na pravično suđenje***

1 Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloljetnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.

2 Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3 Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

- a da odmah, na jeziku koji razumije, bude detaljno obaviješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;
- b da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;
- c da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;
- d da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;

e da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu.

#### **Član 7.**

##### ***Kažnjavanje samo na osnovu zakona***

1 Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

2 Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.

#### **Član 8.**

##### ***Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života***

1 Svako ima pravo na poštivanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2 Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

#### **Član 9.**

##### ***Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti***

1 Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjere: ovo pravo uključuje slobodu da promjeni vjeru ili uvjerenje i slobodu, sam ili zajedno sa drugima i javno ili privatno, da manifestira svoju vjeru ili uvjerenje, obredom, propovijedanjem i vršenjem vjerskih dužnosti i rituala.

2 Sloboda manifestiranja svoje vjere ili svojih uvjerenja će podlijegati samo onim ograničenjima predviđenim zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, zaštite javnog poretka, zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

#### **Član 10.**

##### ***Sloboda izražavanja***

1 Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2 Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili

prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

**Član 11.**  
***Sloboda okupljanja i udruživanja***

1 Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja s drugima, uključujući i pravo osnivanja sindikata i pridruživanja sindikatima zbog zaštite svojih interesa.

2 Ova prava neće biti ograničena izuzev na način propisan zakonom i koji je neohodan u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, u cilju sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja ili morala ili zaštite prava sloboda drugih. Ovim članom se ne zabranjuje uvođenje zakonitih ograničenja na ona prava koja uživaju pripadnici oružanih snaga, policije ili državne administracije.

**Član 12.**  
***Pravo na sklapanje braka***

Od trenutka kada postanu sposobni za brak, muškarac i žena imaju pravo da stupe u brak i zasniju porodicu prema nacionalnim zakonima kojima se regulira ostvarivanje ovog prava.

**Član 13.**  
***Pravo na djelotvorni pravni lijek***

Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.

**Član 14.**  
***Zabrana diskriminacije***

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

**Član 15.**  
***Odstupanje u vanrednim okolnostima***

1 U doba rata ili druge javne opasnosti koja prijete opstanku nacije, svaka visoka strana ugovornica može preduzeti mjere koje odstupaju od njenih obaveza po ovoj konvenciji, i to u najnužnijoj mjeri koju zahtijeva hitnost situacije, s tim da takve mjere ne budu u neskladu s njenim drugim obavezama prema međunarodnom pravu.

2 Prethodna odredba ne dopušta odstupanje od člana 2. osim u pogledu smrti prouzrokovane zakonitim ratnim postupcima, ili člana 3. i 4, stav 1. i člana 7.

3 Svaka visoka strana ugovornica koja koristi svoje pravo da odstupi od odredbi Konvencije obavještava u potpunosti Generalnog sekretara Savjeta Evrope o mjerama koje preduzima i razlozima za njih. Ona, također, obavještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope kada

takve mjere prestaju djelovati i kada se odredbe Konvencije ponovo počinju u potpunosti primjenjivati.

**Član 16.**  
***Ograničenja političke aktivnosti stranaca***

Nijedna od odredbi iz članova 10, 11. i 14. neće se tumačiti tako da sprječava visoke strane ugovornice da ograničavaju političku djelatnost stranaca.

**Član 17.**  
***Zabrana zloupotrebe prava***

Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili lica da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.

**Član 18.**  
***Granice korišćenja ograničenja prava***

Ograničenja za navedena prava i slobode, dozvoljena prema ovoj konvenciji, neće se primjenjivati u bilo koje druge svrhe osim onih za koje su predviđena.

**Dio II - Evropski sud za ljudska prava**

**Član 19.**  
***Uspostavljanje Suda***

Da bi se osiguralo poštivanje obaveza koje su visoke strane ugovornice u Konvenciji i njenim protokolima preuzele, bit će uspostavljen Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu "Sud"). Sud će djelovati na trajnoj osnovi.

**Član 20.**  
***Broj sudija***

Broj sudija koje će sačinjavati Sud bit će jednak broju visokih strana ugovornica.

**Član 21.**  
***Uvjeti za obavljanje službe***

1 Sudije moraju imati visoki moralni ugled i posjedovati kvalifikacije potrebne za obavljanje visokih sudskih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.

2 Sudije djeluju u ličnom svojstvu.

3 Tokom svog mandata sudije se ne mogu baviti poslovima koji su inkompatibilni s njihovom nezavisnošću, nepristrasnošću ili zahtjevima stalne službe; sva pitanja u vezi s primjenom ovog stava rješava Sud.

**Član 22.**  
***Izbor sudija***

1 U odnosu na svaku visoku stranu ugovornicu sudije bira Parlamentarna skupština većinom glasova sa liste od tri kandidata koje imenuje visoka strana ugovornica.

2 Isti postupak se primjenjuje za popunu Suda u slučaju pristupanja novih visokih strana ugovornica, kao i prilikom popunjavanja upražnjenih mjesta.

**Član 23.**  
***Trajanje mandata***

1 Sudije se biraju na period od šest godina. Oni se mogu ponovo birati. Međutim, mandat jedne polovine sudija izabranih na prvim izborima ističe poslije tri godine.

2 Sudije čiji mandat ističe na kraju početnog trogodišnjeg perioda žrijebom određuje Generalni sekretar Savjeta Evrope neposredno poslije izbora.

3 Da bi se osiguralo da se, koliko je to moguće, mandat jedne polovine sudija obnavlja svake tri godine, Parlamentarna skupština može prije svakih slijedećih izbora odlučiti da mandat ili mandati jednog ili više sudija ne bude duži ili kraći od šest godina, ali ne duži od devet niti kraći od tri godine.

4 U slučaju kad se radi o više mandata, a Parlamentarna skupština primjenjuje prethodni stav, Generalni sekretar Savjeta Evrope žrijebom raspoređuje mandate neposredno poslije izbora.

5 Sudija izabran na mjesto sudije čiji mandat nije istekao obavlja dužnost svog prethodnika do okončanja njegovog mandata.

6 Sudiji mandat ističe kada navršši sedamdeset godina.

7 Sudije ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Međutim, oni nastavljaju da rade na predmentima koje su već uzeli u razmatranje.

**Član 24.**  
***Razriješenje***

Sudija se ne može razriješiti svoje funkcije dok druge sudije ne odluče dvotrećinskom većinom da on više ne ispunjava potrebne uvjete.

**Član 25.**  
***Sekretarijat i pravni saradnici***

Sud ima sekretarijat čije se funkcije i organizacija određuju Poslovníkom Suda. Sudu pomažu pravni saradnici.

**Član 26.**  
***Plenum suda***

Sud u Plenumu:

- a bira predsjednika i jednog ili dva potpredsjednika Suda na period od tri godine; oni se mogu ponovo birati;
- b ustanovljava vijeća za utvrđeni vremenski period;
- c bira predsjednike vijeća suda; oni se mogu ponovo birati;
- d usvaja poslovnik Suda; i
- e bira sekretara Suda i jednog ili više njegovih zamjenika.

**Član 27.**  
***Komiteti, vijeća i Veliko vijeće***

1 Sud razmatra predmete u komitetima od tri sudije, vijećima od sedam sudija i u Velikom vijeću od sedamnaest sudija. Vijeća suda uspostavljaju komitete za utvrđeni vremenski period.

2 *Ex officio* u sastav vijeća i Velikog suda ulazi sudija izabran sa liste zainteresirane države ili, ako takvog nema ili nije u mogućnosti da učestvuje u radu, drugo lice po njenom izboru koje će obavljati sudsku funkciju.

3 U sastav Velikog vijeća također ulaze predsjednik Suda i potpredsjednici, predsjednici vijeća i druge sudije izabrane u skladu s poslovníkom Suda. Kada se predmet iznese pred Veliko vijeće na osnovu člana 43, nijedan sudija iz vijeća koje je donijelo presudu neće učestvovati u radu Velikog vijeća, s izuzetkom predsjednika vijeća i sudije koji je predstavljao zainteresirane države članice.

**Član 28.**  
***Izjave odbora o neprihvatljivosti***

Komitet može jednoglasnom odlukom da proglasi neprihvatljivom ili da skine s liste predmeta pojedinačnu predstavku podnijetu na osnovu člana 34, ako se takva odluka može donijeti bez daljnijeg ispitivanja. Ova odluka je konačna.

**Član 29.**  
***Odluke vijeća o prihvatljivosti i osnovanosti***

1 Ako nije donijeta odluka u skladu sa članom 28. vijeće odlučuje o prihvatljivosti i osnovanosti pojedinačnih predavki podnijetih na osnovu člana 34.

2 Vijeće odlučuje o prihvatljivosti i osnovanosti međudržavnih predavki podnijetih na osnovu člana 33.

3 Odluka o prihvatljivosti se donosi posebno osim kada Sud, u izuzetnim slučajevima, drukčije odluči.

### **Član 30.**

#### ***Ustupanje nadležnosti Velikom vijeću***

Ako se povodom predmeta koji vijeće razmatra pokrene neko ozbiljno pitanje od značaja za tumačenje Konvencije ili protokola uz nju, ili ako rješenje pitanja pred vijećem može da dovede do rezultata koji nije u saglasnosti s nekom prethodno donijetom odlukom Suda, vijeće može sve dok ne donese presudu, da ustupi nadležnost Velikom vijeću, izuzev kada se tome protivi jedna od stranaka u sporu.

### **Član 31.**

#### ***Ovlašćenje Velikog vijeća***

Veliko vijeće:

- a odlučuje o predstavkama podnijetim na osnovu člana 33. ili člana 34, kada mu neko vijeće ustupi nadležnost na osnovu člana 30. ili kada mu je predmet upućen na osnovu člana 43; i
- b razmatra zahtjeve za savjetodavna mišljenja podnijeta na osnovu člana 47.

### **Član 32.**

#### ***Nadležnost Suda***

1 Nadležnost Suda se proteže na sva pitanja koja se tiču tumačenja i primjene ove konvencije i protokola uz nju, a koja su mu upućena na osnovu člana 33, 34. i 47.

2 U slučaju spora da li je Sud nadležan, odlučuje Sud.

### **Član 33.**

#### ***Međudržavni sporovi***

Svaka visoka strana ugovornica može ukazati Sudu na svaku povredu odredbi Konvencije ili protokola uz nju koju je navodno počinila neka druga strana ugovornica.

### **Član 34.**

#### ***Pojedinačne predstavke***

Sud može da prima predstavke od svake osobe, nevladine organizacije ili grupe lica koji tvrde da su žrtve povrede prava ustanovljenih Konvencijom ili protokolima uz nju, učinjene od strane neke visoke strane ugovornice. Visoke strane ugovornice obavezuju se da ni na koji način ne ometaju stvarno rješenje ovog prava.

**Član 35.**  
***Uvjeti prihvatljivosti***

1 Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpe svi unutrašnji pravni lijekovi, u skladu sa općepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest mjeseci od dana kada je donijeta pravosnažna odluka.

2 Sud ne postupa po pojedinačnoj predstavlci podnijetoj na osnovu člana 34. koja je:

a anonimna; ili

b u suštini istovjetna s pitanjem koje je sud već razmatrao, ili koja je već podnijeta nekoj drugoj međunarodnoj instanci radi ispitivanja, odnosno rješavanja, a ne sadrži nove relevantne činjenice.

3 Sud proglašava neprihvatljivom svaku pojedinačnu predstavku podnijetu na osnovu člana 34. za koju smatra da je inkompatibilna s odredbama Konvencije ili protokola uz nju, očigledno neosnovana, ili predstavlja zloupotrebu prava na predstavku.

4 Sud odbacuje svaku predstavku koju smatra neprihvatljivom u smislu ovog člana. On to može učiniti u svakoj fazi postupka.

**Član 36.**  
***Intervencija treće strane***

1 Visoka strana ugovornica čiji je podnosilac predstavke državljanin ima pravo da podnese pisani podnesak i učestvuje u saslušanju u svim predmetima pred vijećem ili Velikim vijećem.

2 Predsjednik Suda može u interesu ispravnog postupanja pozvati visoku stranu ugovornicu koja nije strana u postupku ili svako zainteresirano lice koje nije podnosilac predstavke da podnesu pisani podnesak ili uzmu učešća u saslušanju.

**Član 37.**  
***Skidanje predstavki***

1 Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da skine predstavku sa liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:

a da podnosilac predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili

b da je predmet razriješen; ili

c da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.

Međutim, Sud nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno radi poštovanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.

2 Sud može odlučiti da predstavku vrati na svoju listu predmeta ako smatra da okolnosti to opravdavaju.

### **Član 38.**

#### ***Ispitivanje predmeta i postupak prijateljskog rješenja***

- 1 Ako Sud proglasi predstavku prihvatljivom, on:
  - a nastavlja ispitivanje predmeta zajedno s predstavnicima stranaka i, ako je to potrebno, preuzima istragu, za čije će mu efikasno provođenje države u pitanju pružiti sve potrebne olakšice.
  - b stavlja se na raspolaganje zainteresiranim stranama u sporu kako bi se postiglo prijateljsko rješenje zasnovano na poštovanju ljudskih prava utvrđenih Konvencijom i protokolima uz nju.
- 2 Postupak koji se vodi na osnovu stava 1.b povjerljive je prirode.

### **Član 39.**

#### ***Postizanje prijateljskog rješenja***

Ako se postigne prijateljsko rješenje, Sud skida predmet sa svoje liste odlukom koja sadrži kratak opis činjenica i postignutog rješenja.

### **Član 40.**

#### ***Javna rasprava i pristup dokumentima***

- 1 Rasprave su javne, osim kada Sud u posebnim okolnostima odluči drukčije.
- 2 Dokumenti deponirani kod Sekretara dostupni su javnosti, osim kada predsjednik Suda odluči drukčije.

### **Član 41.**

#### ***Pravično zadovoljstvo***

Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo dijelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.

### **Član 42.**

#### ***Presude vijeća***

Presude vijeća postaju pravosnažne u skladu s odredbama člana 44, stav 2.

### **Član 43.**

#### ***Obraćanje Velikom vijeću***

1 U roku od tri mjeseca od dana donošenja presude vijeća svaka stranka može, u posebnim slučajevima, da zahtijeva da se predmet iznese pred Veliko vijeće.

2 Odbor od pet sudija Velikog vijeća prihvatit će zahtjev ako se predmet tiče nekog ozbiljnog pitanja vezanog za tumačenje Konvencije ili ozbiljnog pitanja od opće važnosti.

3 Ako odbor prihvati zahtjev, Veliko vijeće odlučuje o predmetu presudom.

#### **Član 44.**

##### ***Konačna presuda***

1 Presuda Velikog vijeća je konačna.

2 Presuda vijeća postaje konačna:

a kada stranke izjave da neće zahtijevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili

b tri mjeseca poslije donošenja presude, ako se ne zatraži da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili

c kada odbor Velikog vijeća odbije zahtjev za razmatranje na osnovu člana 43.

3 Konačna presuda se objavljuje.

#### **Član 45.**

##### ***Obrazloženje presuda i odluka***

1 Obrazloženje se daje za presude i za odluke kojima se predstavka proglašava prihvatljivom ili neprihvatljivom.

2 Ako presuda u cijelosti ili u jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

#### **Član 46.**

##### ***Obaveznost i izvršenje presuda***

1 Visoke strane ugovornice preuzimaju obavezu da se povinuju konačnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.

2 Konačna odluka Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje.

#### **Član 47.**

##### ***Savjetodavna mišljenja***

1 Na zahtjev Komiteta ministara Sud može da daje savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima koja se tiču tumačenja Konvencije i Protokola uz nju.

2 Takva mišljenja se ne mogu baviti pitanjima koja se odnose na sadržaj ili obuhvat prava i sloboda ustanovljenih Dijelom i Konvencijom i protokolima uz nju, kao ni bilo kojim drugim pitanjem koje bi Sud ili Komitet ministara mogli da razmatraju u vezi s postupcima koji se mogu pokrenuti u skladu sa Konvencijom.

3 Za odluke Komiteta ministara da zahtijeva savjetodavno mišljenje Suda potrebna je većina glasova predstavnika koji učestvuju u radu Komiteta.

**Član 48.**  
***Savjetodavna nadležnost Suda***

Sud odlučuje da li zahtjev za davanje savjetodavnog mišljenja koji podnese Komitet ministara spada u njegovu nadležnost određenu članom 47.

**Član 49.**  
***Obrazloženje savjetodavnih mišljenja***

- 1 Savjetodavna mišljenja Suda se obrazlažu.
- 2 Ako savjetodavno mišljenje u cijelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudija, svaki sudija ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.
- 3 Savjetodavna mišljenja Suda dostavljaju se Komitetu ministara.

**Član 50.**  
***Troškovi Suda***

Troškove Suda snosi Savjet Evrope.

**Član 51.**  
***Privilegije i imuniteti sudija***

Tokom vršenja svoje dužnosti sudije uživaju privilegije i imunitete predviđene članom 40. Statuta Savjeta Evrope i sporazumima donijetim na osnovu njega.

**Dio III - Razne odredbe**

**Član 52.**  
***Upiti Generalnom sekretaru***

Po prijemu zahtjeva Generalnog sekretara Savjeta Evrope, svaka visoka strana ugovornica dostavlja traženo objašnjenje o načinu na koji se u njenom unutrašnjem pravu osigurava stvarna primjena svake od odredbi ove konvencije.

**Član 53.**  
***Osiguranje postojećih ljudskih prava***

Ništa u ovoj konvenciji neće se tumačiti kao ograničavanje ili derogiranje bilo kojih ljudskih prava i osnovnih sloboda koje mogu biti osigurane zakonima bilo koje visoke strane ugovornice ili bilo kojim drugim sporazumom čija je ona članica.

**Član 54.**  
***Ovlašćenja Komiteta ministara***

Ništa u ovoj konvenciji nije na štetu ovlasti Komiteta ministara utvrđenih Statutom Savjeta Evrope.

**Član 55.**  
***Isključenje drugih načina za rješavanje spora***

Visoke strane ugovornice saglasile su se da se neće koristiti, osim u slučaju posebnog sporazuma, postojećim međusobnim ugovorima, konvencijama ili deklaracijama u cilju podnošenja putem žalbe na spor koji proizilazi iz tumačenja ili primjene ove konvencije da bi ga riješile drugim sredstvima rješavanja od onih predviđenih ovom konvencijom.

**Član 56.**  
***Teritorijalna primjena***

1 Svaka država može, prilikom ratifikacije, ili u svako drugo vrijeme kasnije, izjaviti putem notifikacije upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da se ova konvencija, pod rezervom stava 4 ovog člana, primjenjuje na sve ili samo na neku teritoriju čiji su međunarodni odnosi u njenoj nadležnosti.

2 Konvencija će se primjenjivati na teritoriju ili teritorije navedene u notifikaciji poslije trideset dana od dana kada je notifikaciju primio Generalni sekretar Savjeta Evrope.

3 Odredbe ove konvencije bit će primijenjene na tim teritorijama, s dužnom pažnjom u odnosu na lokalne potrebe.

4 Svaka država koja je dala izjavu u skladu s prvim stavom ovog člana može, u svako doba kasnije, izjaviti, u ime jedne ili više teritorija na koje se ova izjava odnosi, da je Sud nadležan da prima podneske pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca u skladu sa članom 34. ove konvencije.

**Član 57.**  
***Rezerve***

1 Svaka država može, prilikom potpisivanja ove konvencije ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, izjaviti određenu rezervu u vezi sa svakom pojedinom odredbom Konvencije, u mjeri u kojoj bilo koji zakon koji je na snazi na njenoj teritoriji nije u saglasnosti s tom odredbom. Ovaj član ne dozvoljava rezerve općeg karaktera.

2 Svaka rezerva izražena na osnovu ovog člana sadrži kratak prikaz zakona u pitanju.

**Član 58.**  
***Otkazivanje***

1 Visoka strana ugovornica može otkazati ovu konvenciju samo po isteku roka od pet godina od dana kada je postala članica i šest mjeseci nakon obavijesti sadržane u notifikaciji upućenoj Generalnom sekretaru Savjeta Evrope, koji o tome obavještava ostale visoke strane ugovornice.

2 To otkazivanje ne oslobađa visoku stranu ugovornicu na koju se ovo odnosi od, njenih obaveza prema ovoj konvenciji u pogledu bilo kog čina kojim bi se te obaveze kršile prije datuma stupanja otkaza na snagu.

3 Svaka visoka strana ugovornica koja prestaje da bude članica Savjeta Evrope prestaje da bude članica ove konvencije pod istim uvjetima.

4 Prema odredbama iz prethodnih stavova, Konvencija se može otkazati za svaku teritoriju na koju je primjenjivana na osnovu člana 56.

### **Član 59.** ***Potpis i ratifikacija***

1 Ova konvencija je otvorena za potpisivanje članicama Savjeta Evrope. Ona podliježe ratifikaciji. Ratifikacije se deponiraju kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

2 Konvencija stupa na snagu pošto je deponirano deset instrumenata o ratifikaciji.

3 Za svaku potpisnicu koja ratifikaciju izvrši kasnije, Konvencija stupa na snagu danom deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

4 Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava sve članice Savjeta Evrope o stupanju Konvencije na snagu, visokim stranama ugovornicama koje su je ratificirale i o deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji koje je kasnije izvršeno.

Sačinjeno u Rimu, 4. novembra 1950. godine, na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar dostavlja ovjerene kopije svakoj potpisnici.

**PROTOKOL UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH  
SLOBODA  
("Prvi protokol")**

**Pariz, 20. III 1952. godine**

*Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope:*

*Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),*

Sporazumjele su se o sljedećem:

**Član 1.**  
***Zaštita imovine***

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

**Član 2.**  
***Pravo na obrazovanje***

Niko ne može biti lišen prava na obrazovanje. U vršenju svih svojih funkcija u oblasti obrazovanja i nastave država poštuje pravo roditelja da osiguraju takvo obrazovanje i nastavu koji su u skladu sa njihovim vlastitim vjerskim i filozofskim uvjerenjima.

**Član 3.**  
***Pravo na slobodne izbore***

Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uvjetima koji osiguravaju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela.

**Član 4.**  
***Teritorijalna primjena***

Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje su navedene u izjavi.

Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.

**Član 5.**  
***Odnos prema Konvenciji***

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1, 2, 3. i 4. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

**Član 6.**  
***Potpis i ratifikacija***

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja deset instrumenata o ratifikaciji. U pogledu svake potpisnice koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretera Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

Sačinjeno u Parizu dana 20. marta 1952. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

**PROTOKOL BROJ 4. UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA KOJIM SE OSIGURAVAJU ODREĐENA PRAVA I SLOBODE KOJE NISU UKLJUČENE U KONVENCIJU I PRVI PROTOKOL UZ NJU**

**Strasbourg, 16. IX 1963. godine**

*Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope:*

*Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"), i u članove 1. do 3. Prvog protokola uz Konvenciju, potpisanog u Parizu 20. marta 1952,*

Sporazumjele su se o sljedećem:

**Član 1.**

***Zabrana dužničkog zatvora***

Niko se ne može lišiti slobode samo zato što nije u stanju da ispuni ugovornu obavezu.

**Član 2.**

***Sloboda kretanja***

1 Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

2 Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i vlastitu.

3 Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na ostvarivanje ovih prava osim onih koja su u skladu sa zakonom i koja su nužna u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, za sprječavanje kriminala, za zaštitu morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

4 Prava iz stava 1. mogu se također, u posebnim oblastima ograničiti u skladu sa zakonom i opravdati javnim interesom u demokratskom društvu.

**Član 3.**

***Zabrana protjerivanja vlastitih državljana***

1 Niko ne može biti protjeran, bilo pojedinačnom ili kolektivnom mjerom, s teritorije države čiji je državljanin.

2 Niko ne može biti lišen prava da uđe na teritoriju države čiji je državljanin.

**Član 4.**

***Zabrana grupnog protjerivanja stranaca***

Zabranjeno je kolektivno protjerivanje stranaca.

## **Član 5.** ***Teritorijalna primjena***

1 Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije ovog protokola, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je navela u izjavi.

2 Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

3 Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.

4 Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ratifikacije ili prihvatanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države date na osnovu ovog člana, smatraju se odvojenim teritorijama u svrhe člana 2. i 3.

5 Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga, izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1. do 4. ovog protokola.

## **Član 6.** ***Odnos prema Konvenciji***

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1. do 5. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

## **Član 7.** ***Potpis i ratifikacija***

1 Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja pet instrumenata o ratifikaciji. U odnosu na svaku potpisnicu koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

2 Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni u tom cilju, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 16. septembra 1963. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

# PROTOKOL BROJ 6. UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA KOJI SE ODNOSI NA UKIDANJE SMRTNE KAZNE

Strasbourg, 28. IV 1983. godine

*Države članice Savjeta Evrope, potpisnice ovog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),*

*Smatrajući da promjene do kojih je došlo u nekoliko država članica Savjeta Evrope izražavaju opću težnju ka ukidanju smrtne kazne,*

Sporazumjele su se o sljedećem:

## **Član 1.**

### ***Ukidanje smrtne kazne***

Smrtna kazna se ukida. Niko ne može osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

## **Član 2.**

### ***Smrtna kazna za vrijeme rata***

Država može u svom zakonodavstvu da predvidi smrtnu kaznu za djela izvršena u doba rata ili neposredne ratne opasnosti; takva kazna primijenit će se samo u slučajevima predviđenim zakonom i u skladu sa njegovim odredbama. Država obaviještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope o relevantnim odredbama tog zakona.

## **Član 3.**

### ***Zabrana odstupanja***

Nijedna odredba ovog protokola ne može se ukinuti na osnovu člana 15. Konvencije.

## **Član 4.**

### ***Zabrana rezervi***

Na odredbe ovog protokola ne mogu se stavljati rezerve na osnovu člana 57. Konvencije.

## **Član 5.**

### ***Teritorijalna primjena***

1 Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje.

2 Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi poslije datuma prijema takve izjave od strane Generalnog sekretara.

3 Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva stava može, u odnosu na teritorije navedene u takvoj izjavi, da se povuče izjavom Generalnom sekretaru. Povlačenje izjave ima djelovanje od prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon dana kada je Generalni sekretar primio takvo obavještenje.

### **Član 6.** ***Odnos prema Konvenciji***

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 5. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

### **Član 7.** ***Potpis i ratifikacija***

1 Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili potvrdi ovaj protokol ako nije istovremeno ili prethodno ratificirala Konvenciju.

2 Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

### **Član 8.** ***Stupanje na snagu***

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije dana kada je pet država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 7.

2 U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije datuma deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

### **Član 9.** ***Funkcije depozitara***

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- a svakom potpisu;
- b deponiranje svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 5. i 8;
- d svakom drugom aktu, notifikaciji ili saopćenju u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 28. aprila 1983. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u

arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

# PROTOKOL BROJ 7. UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA

Strasbourg, 22. XI 1984. godine

*Države potpisnice, članice Savjeta Evrope,*

*Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda putem Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),*

Sporazumjele su se o sljedećem:

## **Član 1.**

### ***Proceduralne zaštite u vezi sa protjerivanjem stranaca***

1 Stranac koji zakonito boravi na teritoriji jedne države ne može se iz nje protjerati, osim na osnovu odluke donijete u skladu sa zakonom, i ima pravo:

- a da podnese razloge protiv svog protjerivanja;
- b da se njegov predmet preispita; i
- c da u te svrhe bude zastupan pred nadležnim organom ili licem ili licima koja taj organ odredi.

2 Stranac se može protjerati i prije nego što iskoristi svoje pravo na osnovu stava 1. a, b i c ovog člana, ako je protjerivanje nužno u interesu javnog poretka ili se zasniva na razlozima nacionalne sigurnosti.

## **Član 2.**

### ***Pravo na žalbu u krivičnim stvarima***

1 Svako ko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovo korištenje, uređuje se zakonom.

2 Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu.

## **Član 3.**

### ***Naknada za pogrešnu presudu***

Ako je neko lice bilo pravosnažnom presudom osuđeno zbog krivičnog djela i ako je kasnije njegova presuda bila ukinuta ili je bio pomilovan zbog toga što neka nova ili novo-otkrivena činjenica neosporno ukazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je pretrpjelo kaznu kao posljedicu takve osude dobit će naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične

države, osim ako se ne dokaže da je ono u potpunosti ili djelomično odgovorno za to što nepoznata činjenica nije blagovremeno otkrivena.

#### **Član 4.**

##### ***Pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istom predmetu***

1 Nikome se ne može suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog koga je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države.

2 Odredbe prethodnog stava ne sprječavaju obnovu postupka u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom date države, ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u ranijem postupku došlo do bitne povrede koja je mogla da utiče na njegov ishod.

3 Ovaj se član ne može staviti van snage na osnovu člana 15. Konvencije.

#### **Član 5.**

##### ***Jednakost supružnika***

U vezi s brakom, u toku braka i u slučaju njegovog raskida, supružnici imaju jednaka prava i odgovornosti u pogledu privatnopravnog karaktera međusobno i u svom odnosu prema djeci, pri sklapanju braka, za vrijeme braka i u slučaju raskida. Ovim članom države ne sprječavaju preduzimanje takvih mjera koje su neophodne u interesu djece.

#### **Član 6.**

##### ***Teritorijalna primjena***

1 Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje i da navede mjeru do koje se obavezuje da će njegove odredbe primjenjivati na toj teritoriji ili teritorijama.

2 Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka od perioda od dva mjeseca kada Generalni sekretar primi takvu izjavu.

3 Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva člana može, u odnosu na svaku teritoriju navedenu u takvoj izjavi, da se povuče ili izmijeni, notifikacijom upućenoj Generalnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu od prvog dana u mjesecu nakon isteka dvomjesečnog perioda od datuma kada Generalni sekretar primi takvu notifikaciju.

4 Izjava data u skladu sa ovim članom smatrat će se kao da je data u skladu sa stavom 1. člana 56. Konvencije.

5 Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ratifikacije, prihvatanja ili potvrđivanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države na osnovu ovog člana, mogu se smatrati odvojenim teritorijama u svrhu člana 1.

6 Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1 do 5. ovog protokola.

**Član 7.**  
***Odnos prema Konvenciji***

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 6. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

**Član 8.**  
***Potpis i ratifikacija***

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije. On se ratificira, prihvata ili odobrava. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili odobri ovaj protokol ako nije prethodno ili istovremeno ratificirala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponiraju kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

**Član 9.**  
***Stupanje na snagu***

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka dvomjesečnog perioda od dana kada je sedam država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 8.

2 U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je deponiran instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

**Član 10.**  
***Funkcije depozitara***

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- a svakom potpisu;
- b deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 6. i 9;
- d svakom drugom aktu, notifikaciji ili izjavi u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol.

Sačinjeno u Strasbourgu dana 22. novembra 1984. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

# PROTOKOL BR. 12 UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA<sup>2</sup>

Rim, 4. novembra 2000. godine

*Države članice Vijeća Evrope potpisnice ove konvencije,*

*uzimajući u obzir osnovna načela prema kojima su sve osobe jednake pred zakonom i imaju pravo na jednaku pravnu zaštitu;*

*odlučne preduzeti daljnje korake za unapređenje jednakosti svih osoba kolektivnim jačanjem opće zabrane diskriminacije putem Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljnjem tekstu: Konvencija);*

*ponovo potvrđujući da načelo nediskriminacije ne sprječava države članice u preduzimanju mjera za unapređenje potpune i djelotvorne jednakosti, pod uvjetom da postoji objektivno i razumno opravdanje za te mjere;*

sporazumjele su se kako slijedi:

## **Član 1.**

### ***Opća zabrana diskriminacije***

1 Uživavanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

2 Nikoga ne smiju diskriminirati javna tijela na bilo kojoj osnovi, kako je i navedeno u stavu 1.

## **Član 2.**

### ***Teritorijalna primjena***

1 Svaka država može, u trenutku potpisivanja ili deponiranja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju, odrediti teritoriju ili teritorije na koje će se primjenjivati ovaj protokol.

2 Svaka država može naknadno, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ovoga protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takvu teritoriju, Protokol stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada glavni sekretar primi takvu izjavu.

3 Svaka izjava data na osnovu prethodna dva stava može se, u odnosu na svaku teritoriju utvrđenu u takvoj izjavi, povući ili izmijeniti obavještenjem upućenom glavnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena stupaju na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada glavni sekretar primi takvo obavještenje.

---

<sup>2</sup> Prijevod na bosanski jezik Ustavni sud Bosne i Hercegovine

4 Izjava data u skladu sa ovim članom smatrat će se da je data u skladu sa stavom 1. člana 56. Konvencije.

5 Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavovima 1. i 2. ovoga člana može u bilo kojem trenutku nakon toga izjaviti, u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi, da prihvata nadležnost suda da zaprima pojedinačne zahtjeve nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca kako je predviđeno članom 34. Konvencije u odnosu na član 1. ovoga protokola.

### **Član 3.** ***Odnos prema konvenciji***

Države strane smatraju odredbe članova 1. i 2. ovoga protokola dopunskim članovima Konvencije i sve će se odredbe Konvencije primjenjivati u skladu s tim.

### **Član 4.** ***Potpisivanje i ratifikacija***

Ovaj protokol je otvoren na potpisivanje državama članicama Vijeća Evrope koje su potpisale Konvenciju. Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Država članica Vijeća Evrope ne može ratificirati, prihvatiti ili odobriti ovaj protokol, a da prethodno ili istovremeno nije ratificirala Konvenciju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju bit će deponirani kod glavnog sekretara Vijeća Evrope.

### **Član 5.** ***Stupanje na snagu***

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kada je deset država članica Vijeća Evrope pristalo da budu obavezane Protokolom u skladu sa odredbama člana 4.

2 U odnosu na države članice koje naknadno izraze pristanak da budu obavezane Protokolom, Protokol stupa na snagu prvoga dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca nakon dana deponiranja isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

### **Član 6.** ***Depozitarne funkcije***

Glavni sekretar Vijeća Evrope dužan je obavijestiti sve države članice Vijeća Evrope o:

- a svakom potpisu;
- b deponiranju svake isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju;
- c svakom datumu stupanja na snagu ovoga protokola u skladu sa članovima 2. i 5;
- d svakom drugom aktu, obavještenju ili saopćenju u vezi sa ovim protokolom.

U potvrdu prethodno navedenog su dolje potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovaj protokol.

Sastavljeno u Rimu 4. novembra 2000. na engleskom i francuskom, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom izvorniku koji će biti pohranjen u arhive Vijeća Evrope. Glavni sekretar Vijeća Evrope će dostaviti ovjerene prijepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

# PROTOKOL BR. 13 UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA O UKIDANJU SMRTNE KAZNE U SVIM OKOLNOSTIMA<sup>3</sup>

Vilnius 3. maja 2002. godine

*Države članice Vijeća Evrope potpisnice ovog protokola,*

*uvjerene da je svačije pravo na život osnovna vrijednost u demokratskom društvu i da je ukidanje smrtne kazne bitno za zaštitu ovoga prava i puno priznavanje dostojanstva svojstvenog svim ljudskim bićima;*

*u želji za jačanjem zaštite prava na život zajamčenog Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisanoj u Rimu 4. novembra 1950. (dalje: Konvencija);*

*primjećujući da Protokol br. 6 uz Konvenciju o ukidanju smrtne kazne, potpisan u Strassbourgu 28. aprila 1983, ne isključuje smrtnu kaznu za djela počinjena u vrijeme rata ili neposredne ratne opasnosti;*

*odlučne poduzeti konačan korak s ciljem ukidanja smrtne kazne u svim okolnostima;*

*sporazumjele su se kako slijedi:*

## **Član 1.**

### ***Ukidanje smrtne kazne***

Smrtna kazna se ukida. Niko ne smije biti osuđen na takvu kaznu ili pogubljen.

## **Član 2.**

### ***Zabrana derogiranja***

Na osnovu člana 15. Konvencije, odredbe ovoga protokola ne mogu se derogirati.

## **Član 3.**

### ***Zabrana pridržavanja prava***

Prava na osnovu člana 57. Konvencije ne mogu se odnositi na odredbe ovoga protokola.

## **Član 4.**

### ***Teritorijalna primjena***

1 Svaka država može, prilikom potpisivanja ili deponiranja isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju, navesti područje ili područja na koja će se ovaj protokol primjenjivati.

2 Svaka država može naknadno, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ovoga protokola na bilo koje drugo područje koje je navedeno u izjavi. U

---

<sup>3</sup> Isto

odnosu na to područje, ovaj protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi istekom perioda od tri mjeseca od dana kad glavni sekretar primi takvu izjavu.

3 Svaka izjava dana na osnovu dva prethodna stava u pogledu bilo kojeg područja navedenog u takvoj izjavi može se povući ili preinačiti notificiranjem upućenim glavnom sekretaru. Povlačenje ili preinaka stupa na snagu prvoga dana u mjesecu koji slijedi istekom perioda od tri mjeseca nakon dana kad glavni sekretar primi takvu notifikaciju.

#### **Član 5.** ***Odnos prema konvenciji***

Države stranke smatraju odredbe članova 1. do 4. ovoga protokola dopunskim članovima uz Konvenciju i sve će se odredbe Konvencije primjenjivati u skladu s tim.

#### **Član 6.** ***Potpisivanje i ratifikacija***

Ovaj protokol će biti otvoren za potpisivanje državama članicama Vijeća Evrope koje su potpisale Konvenciju. Protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Država članica Vijeća Evrope ne može ratificirati, prihvatiti ili odobriti ovaj protokol, ako nije prethodno ili istodobno ratificirala Konvenciju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju deponiraju se kod glavnog sekretara Vijeća Evrope.

#### **Član 7.** ***Stupanje na snagu***

1 Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi istekom perioda od tri mjeseca nakon dana kada je deset država članica Vijeća Evrope izrazilo svoj pristanak da bude obavezano ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 6.

2 Za svaku državu članicu koja naknadno izrazi svoj pristanak da bude obavezana ovim protokolom, on stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi istekom perioda od tri mjeseca nakon dana deponiranja isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju.

#### **Član 8.** ***Funkcije depozitara***

Glavni sekretar Vijeća Evrope obavijestit će sve države članice Vijeća Evrope o:

- a svakom potpisu;
- b deponiranju svake isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju;
- c danu stupanja na snagu ovoga protokola u skladu članovima 4. i 7;
- d svakom drugom aktu, obavještenju ili saopćenju koji se odnose na ovaj protokol.

U potvrdu toga su potpisani, propisno ovlašteni, potpisali ovaj protokol.

Sastavljeno u Vilniusu 3. maja 2002. na engleskom i francuskom, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom izvorniku koji će biti pohranjen u arhiv Vijeća Evrope. Glavni sekretar Vijeća Evrope dostavit će ovjerene prijepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.

**PROTOKOL BR. 14 UZ KONVENCIJU ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I  
OSNOVNIH SLOBODA KOJIM SE MIJENJA I DOPUNJAVA SISTEM KONTROLE  
KONVENCIJE<sup>4</sup>**

**Strasbourg 13. maja 2004. godine<sup>5</sup>**

*Države članice Vijeća Evrope, potpisnice ovog protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koji je potpisan u Rimu 4. novembra 1950. godine (u daljnjem tekstu: Konvencija),*

*uzimajući u obzir Rezoluciju br. 1 i deklaraciju koja je usvojena na sastanku evropskih ministara koji je bio posvećen ljudskim pravima i koji je održan u Rimu 3. i 4. novembra 2000. godine;*

*uzimajući u obzir deklaracije koje je usvojio Komitet ministara na 109. sjednici (8. novembra 2001. godine), 111. sjednici (7. novembra 2002. godine) i 112. sjednici (15. maja 2003. godine);*

*uzimajući u obzir mišljenje br. 251 (2004) koje je Parlamentarna skupština Vijeća Evrope usvojila 28. aprila 2004. godine;*

*uzimajući u obzir hitnu potrebu da se izmijene i dopune određene odredbe Konvencije kako bi se dugoročno održala i poboljšala efikasnost sistema kontrole naročito u svjetlu sve većeg priliva radnih materijala pred Evropskim sudom za ljudska prava i Komitetom ministara Vijeća Evrope;*

*uzimajući u obzir naglašenu potrebu osiguravanja Suda da i dalje ima najistaknutiju ulogu u zaštiti ljudskih prava u Evropi;*

sporazumjele su se kako slijedi:

**Član 1.**

Član 22. stav 2. Konvencije se briše.

**Član 2.**

Član 23. Konvencije se mijenja i glasi:

"Član 23 – Mandati i razrješenje

- 1 Sudije se biraju na period od devet godina i ne mogu biti ponovo birani.
- 2 Mandat sudije ističe sa navršenih 70 godina starosti.

---

<sup>4</sup> Isto

<sup>5</sup> Usvojen u maju 2004. godine. Države članice Vijeća Evrope obavezale su se da će ga ratificirati u roku od dvije godine.

3 Sudija obavlja svoju funkciju dok ne bude zamijenjen. Bez obzira na zamjenu, sudija rješava sve predmete koji su mu dati na razmatranje.

4 Nijedan sudija se ne razrješava funkcije izuzev ako ostale sudije odluče dvotrećinskom većinom glasova da određeni sudija više ne ispunjava potrebne uvjete.

### **Član 3.**

Član 24. Konvencije se briše.

### **Član 4.**

Član 25. Konvencije postaje član 24. Konvencije, mijenja se i glasi:

"Član 24 – Pisarnica i izvjestioci

1 Sud ima pisarnicu čije će se funkcioniranje i rad regulirati pravilima Suda.

2 Kad ga zastupa sudija pojedinac, Sudu pomažu izvjestioci koji su odgovorni predsjedniku Suda. Izvjestioci čine sastavni dio pisarnice.

### **Član 5.**

Član 26. Konvencije postaje član 25. ("Sud u plenarnom sazivu"), te se mijenja kako slijedi:

1 Tačka-zarez mijenja zarez na kraju stava d) i briše se riječ "i".

2 Tačka-zarez mijenja tačku na kraju stava e).

3 Dodaje se novi stav f) koji glasi:

"f podnijeti zahtjev u skladu sa članom 26. stav 2."

### **Član 6.**

Član 27. Konvencije postaje član 26. te se mijenja i glasi:

"Član 26 – Sudija pojedinac, komiteti, vijeća i Veliko vijeće

1 Radi razmatranja podnesenih predmeta Sud zasjeda kao sudija pojedinac, u komitetima od trojice sudija, u vijećima od sedam sudija i u Velikom vijeću od sedamnaest sudija. Vijeća Suda osnivaju komitete na određen vremenski period.

2 Na zahtjev Suda u plenarnom sazivu Komitet ministara može donijeti jednoglasnu odluku koja će se odnositi na određeni period i kojom će broj sudija koji čine vijeća smanjiti na pet.

3 Kad Sud zastupa sudija pojedinac, on ne razmatra aplikaciju protiv Visoke strane ugovornice u čije ime je taj sudija imenovan.

4 Sudija koji je izabran u ime Visoke strane ugovornice će biti *ex officio* član vijeća i Velikog vijeća. Ako takvog nema, ili ako taj sudija ne može učestvovati u zasjedanju, onda predsjednik Suda određuje osobu koja će raditi u svojstvu sudije sa spiska koji je unaprijed dostavila Strana.

5 Veliko vijeće također čine predsjednik Suda, potpredsjednici, predsjedavajući vijeća i druge sudije koje se odabiru u skladu sa pravilima Suda. Kad se predmet proslijedi Velikom vijeću na osnovu člana 43, nijedan sudija iz vijeća koje je donijelo odluku ne zasjeda u Velikom vijeću uz izuzetak predsjedavajućeg vijeća i sudije koji je zasjedao u ime Visoke strane ugovornice."

### **Član 7.**

Novi član 27. se dodaje nakon novog člana 26. i glasi:

"Član 27 – Nadležnost sudije pojedinca

1 Sudija pojedinac može proglasiti nedopustivom ili brisati sa liste predmeta aplikaciju koje je podnesena na osnovu člana 34. i takva se odluka može donijeti bez daljnjeg razmatranja.

2 Odluka je konačna.

3 Ako sudija pojedinac ne proglasi aplikaciju nedopustivom ili je ne briše sa liste predmeta ona se prosljeđuje komitetu ili vijeću na daljnje razmatranje."

### **Član 8.**

Član 28. Konvencije se mijenja i glasi:

"Član 28 – Nadležnost komiteta

1 U odnosu na aplikaciju koje je podnesena na osnovu člana 34, komitet može jednoglasno

a proglasiti je nedopustivom ili je brisati sa liste predmeta i takva se odluka neće dalje razmatrati; ili

b proglasiti je dopustivom i istovremeno donijeti odluku u meritumu ako pitanje u konkretnom predmetu, koje se odnosi na tumačenje i primjenu Konvencije i protokola uz Konvenciju, spada u djelokrug prakse Suda.

2 Odluke i presude iz stava 1. su konačne.

3 Ako sudija koji je izabran u ime Visoke strane ugovornice nije član komiteta, komitet može u bilo kojoj fazi postupka pozvati navedenog sudiju da zauzme mjesto jednog člana komiteta uzevši u obzir sve relevantne faktore, uključujući i to je li Strana osporila primjenu postupka iz stava 1b."

## **Član 9.**

Član 29. Konvencije se mijenja kako slijedi:

1 Stav 1. se mijenja i glasi: "Ako se ne donese odluka u skladu sa čl. 27. i 28. ili ako se ne donese presuda u skladu sa članom 28, vijeće odlučuje o dopustivosti i meritumu pojedinačnih aplikacija koje su podnesene na osnovu člana 34. Odluka o dopustivosti se može posebno donijeti."

2 Dodaje se nova rečenica na kraju stava 2. koja glasi: "Odluka o dopustivosti se donosi posebno izuzev ako Sud, u izuzetnim slučajevima, odluči drugačije."

3 Stav 3. se briše.

## **Član 10.**

Član 31. Konvencije se mijenja kako slijedi:

1 Riječ "i" na kraju stava a) se briše.

2 Stav b) postaje stav c). Dodaje se novi stav b koji glasi:

"b odlučuje o pitanjima koja Sudu proslijedi Komitet ministara u skladu sa članom 41. stav 4; i".

## **Član 11.**

Član 32. Konvencije se mijenja kako slijedi:

Nakon broja 34 na kraju stava 1. dodaje se zarez i broj 46.

## **Član 12.**

Član 35. stav 3. se mijenja i glasi:

"3 Sud proglašava nedopustivim sve pojedinačne aplikacije koje se podnesu na osnovu člana 34. ako smatra:

- a da je aplikacija inkompatibilna sa odredbama Konvencije i protokola uz Konvenciju, da je očigledno neosnovana, da je zloupotrijebljeno pravo na pojedinačnu aplikaciju, ili
- b da aplikant nije pretrpio značajniju štetu izuzev ako poštivanje ljudskih prava, kako je to definirano u Konvenciji i protokolima uz Konvenciju, zahtijeva razmatranje aplikacije u meritumu, te pod uvjetom da se nijedan predmet ne može odbaciti po ovom osnovu ako ga domaći sud nije razmotrio na odgovarajući način."

## **Član 13.**

Novi stav 3. se dodaje na kraju člana 36. Konvencije i glasi:

"3 Komesar za ljudska prava Vijeća Evrope može podnositi primjedbe u pisanom obliku i sudjelovati na saslušanjima u svim predmetima pred vijećima ili Velikim vijećem."

#### **Član 14.**

Član 38. Konvencije se mijenja i glasi:

"Član 38 – Razmatranje predmeta

Sud razmatra predmet zajedno sa zastupnicima strana i, po potrebi, pokreće istragu. Visoke strane ugovornice osiguravaju sva neophodna sredstva za efikasno provođenje istrage."

#### **Član 15.**

Član 39. Konvencije se mijenja i glasi:

"Član 39 – Sporazumno rješenje

1 Sud se može u bilo kojoj fazi postupka staviti na raspolaganje stranama u smislu omogućavanja sporazumnog rješenja spora na osnovu poštivanja ljudskih prava kako je to definirano u Konvenciji i protokolima uz Konvenciju.

2 Postupak koji se vodi u skladu sa stavom 1. je povjerljive prirode.

3 Ako se postigne sporazumno rješenje Sud donosi odluku o brisanju predmeta sa liste predmeta. U odluci se ukratko navodi činjenično stanje i postignuto rješenje.

4 Odluka se prosljeđuje Komitetu ministara koji vrši nadzor nad izvršavanjem sporazumnog rješenja u skladu sa odlukom."

#### **Član 16.**

Član 46. Konvencije se mijenja i glasi:

"Član 46 – Obavezujući karakter i izvršavanje presuda

1 Visoke strane ugovornice se obavezuju da će poštivati konačne presude Suda u svim predmetima u kojima su one stranke.

2 Konačna presuda Suda se prosljeđuje Komitetu ministara koji vrši nadzor nad njenim izvršavanjem.

3 Ako Komitet ministara smatra da tumačenje konačne presude ometa nadziranje njenog izvršavanja, Komitet može proslijediti to pitanje Sudu da donese rješenje o tumačenju. Da bi se navedeno pitanje prosljedilo, potrebni su glasovi dvotrećinske većine zastupnika koji imaju pravo sudjelovanja u radu Komiteta.

4 Ako Komitet ministara smatra da Visoka strana ugovornica odbija da se povinuje konačnoj presudi u predmetu u kojem je ona jedna od stranki, Komitet može, nakon što zvanično obavijesti tu Stranu i nakon što donese odluku glasovima dvotrećinske većine zastupnika

koji imaju pravo sudjelovanja u radu Komiteta, proslijediti Sudu pitanje je li navedena Strana ispunila svoju obavezu iz stava 1.

5 Ako Sud utvrdi povredu stava 1, predmet se prosljeđuje Komitetu ministara koji treba da razmotri koje mjere treba preduzeti. Ako Sud utvrdi da nije bilo povrede stava 1, predmet se prosljeđuje Komitetu ministara koji zaključuje razmatranje predmeta."

#### **Član 17.**

Član 59. Konvencije se mijenja kako slijedi:

- 1 Dodaje se novi stav 2. koji glasi:  
"2 Evropska unija može pristupiti ovoj konvenciji."
- 2 Stavovi 2, 3. i 4. postaju stavovi 3, 4. i 5.

#### **Završne i prelazne odredbe**

#### **Član 18.**

1 Ovaj protokol ostaje otvoren za potpisivanje zemljama članicama Vijeća Evrope koje su potpisnice Konvencije i koje mogu izraziti svoju saglasnost da su obavezane:

- a potpisivanjem bez pridržavanja prava na ratifikaciju, prihvatanje ili odobravanje; ili
- b potpisivanjem koje je podložno ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju nakon kojeg slijedi ratifikacija, prihvatanje ili odobravanje.

2 Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja se deponuju kod generalnog sekretara Vijeća Evrope.

#### **Član 19.**

Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka perioda od tri mjeseca od datuma na koji sve Strane izraze saglasnost da će poštivati Protokol u skladu sa odredbama člana 18.

#### **Član 20.**

1 Od datuma stupanja na snagu ovog protokola njegove odredbe se primjenjuju na sve aplikacije koje su u procesu rješavanja pred Sudom kao i na sve presude čije izvršavanje je pod nadzorom Komiteta ministara.

2 Novi kriterij za dopustivost koji je uključen u član 35. stav 3.b. Konvencije na osnovu člana 12. ovog protokola se ne primjenjuje na aplikacije koje su proglašene dopustivim prije nego što je ovaj protokol stupio na snagu. Vijeća i Veliko vijeće mogu primjenjivati navedeni kriterij za dopustivost dvije godine nakon stupanja na snagu ovog protokola.

## **Član 21.**

Mandat sudija čiji se prvi mandat poklapa sa datumom stupanja na snagu ovog protokola se produžava ipso jure tako da obuhvati ukupan period od devet godina. Ostale sudije će obavljati svoj mandat koji će se ipso jure produžiti dvije godine.

## **Član 22.**

Generalni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope o:

- a svim potpisima;
- b deponiranju instrumenata ratifikacije, prihvatanja ili odobravanja;
- c datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članom 19; i
- d svim aktima, obavještenjima ili dopisima u vezi sa ovim protokolom.

U potvrdu navedenog su potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovaj protokol.

Sastavljeno u Strasbourgu 13. maja 2004. godine na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom izvorniku koji će biti pohranjen u arhivu Vijeća Evrope. Generalni sekretar Vijeća Evrope će dostaviti ovjerene prijepise svakoj državi članici Vijeća Evrope.